

[יד] **מקדש מיושב**. וכן הסכים בביאור הגר"א [כהרמ"א דמקדש מיושב], ומטעם דכיון דא' פוטר את חבריו בעינן קביעות שיקבעו יחד, ובישיבה מיקרי קביעות וכן"ל בס"י קסז, ולפ"ד גם גם השומעים

צריכים לישב וטוב לזהר בזה לכתחילה. וי"ל דגם דעת הגר"א הוא רק לכתחילה, דהנה ע"ד

רמ"א רמז הגר"א לעיין בברכות מג. תוד"ה הואיל, וסיים דכן עיקר. ובתוספות תמה שם על מנהגנו שאין אנו לא יושבין ולא מסובין בשעת הבדלה, וה"ה בשעת קידוש, ותירצו שם את המנהג דקביעתנו כדי לצאת הוי כמו ישיבה לדידהו, ומ"מ סיימו, דטוב ונאה למבדיל וגם לשומעים שישבו [שאז יהיה נראה כקבע ופוטר אותם].

ומסתפקנא אם כוונת הגר"א כמו שתמהו התוס' מתחילה דהישיבה הוא לעיכובא, או כמו שסיימו לבסוף. אך מלקמן סי' רצו ס"ו משמע שם לכאורה בביאורו דצריך מדינא ישיבה ע"ש, וע"ש בב"י דהסכים למסקנת התוס', וע"כ דכוונתו הוא רק לכתחילה, וצ"ע בכונת הגר"א.

[משנה ברורה סי' רעא ס"ק מו ושע"ז ס"ק נא] **ומדלג** שלשה תיבות וכו'. כן הוא דעת הרמב"ם ז"ל בהל' שבת פכ"ט ה"ב,

(ה) **מקדש מיושב**. כתב השו"ע [סי' רעא ס"י]: ואומר ויכולו מעומד, ואח"כ אומר צורח פרי הגפן, ואח"כ קידוש. וכתב הרמ"א: ויכול לעמוד בשעת קידוש ויותר טוב ליטע וכו'.

וכתב צינאור הגר"א:

ויותר טוב לישב,

קכא

(ח) [יד] **מקדש מיושב**, (ט) [סו] **ומדלג** עיין תוס' ברכות מ"ג א' ד"ה הואיל [זו"ל]: אבל צריך עיין קצת מהבדלה שאנו

מנדילין ועומדים היאך אנו פוטרין זה את זה מין ומבדלה אחרי שאין אנו לא יושבים ולא מסובין, ושם י"ל מתוך שקובעין עומן כדי ללכת ידי הבדלה קצעי נמי אכילה מילתא. ולכן נאה וטוב למדיל וגם לשומעים שישבו בשעת הבדלה שאז יהיה נראה כקבע ופוטר אותם, עכ"ל. וכן עיקר.

[ביאור הגר"א סי' רעא ס"ק כד]

ותוס' [ברכות מג.] כתבו להבדיל מיושב, וקידוש לכו"ע מיושב כמ"ש צסי' רעא [סי' עכ"ל].

[ביאור הגר"א סי' כה סק"ל]

(ט) **ומדלג** ג' תיבות וכו'. כתב הרמ"א [סי' רעא ס"י] כי מתחילין יום הששי ויכולו השמים ונרמז השם בראשי תיבות.

וכתב צינאור הגר"א: כי מתחילין וכו'. הטעם [דמתחילין יום הששי] משום דקאי אמוספות שנת, כמ"ש בצראשית רצה פ' צראשית, ע"ש פרשה ט' [יום הששי אמר רב יודן זו שעה יתירה שמוסיפין

ועי' שו"ע רבינו ז"ל או"ח סי' רעא ס"ק כו שהכריע שהגירסא "כי הוא יום" הוא ט"ס ע"ש, וכן הוא דעת השל"ה ז"ל [דף קלט בר"ה סוד ונוסח הקידוש] זכרון למעשה בראשית תחילה למקראי קדש כו' ע"ש. [אמרי שמואל]

מקורות וביאורים

להוציא, א"כ המקדש לעצמו ואינו מוציא אחרים א"צ לישב, אך לפי הטעם שהביא בב"י מהכלבו דמשום קידוש במקום סעודה צריך לישב, גם המקדש לעצמו צריך לקדש מיושב.

כו. לאפוקי מהנוסח שאומרים "זכרון למעשה בראשית כי הוא יום תחילה למקראי קדש", וכמבואר בביאורו [המובא בליקוטי הגר"א] שתיבות "כי הוא יום" מיותרים הם על פי הפשט, וביאר הגר"ה שהרי תחילה למקראי קדש אין זה נתינת טעם, וע"כ לא אמרם, וכן הוא נוסח הרמב"ם בהלכות שבת [פכ"ט ה"ב].

כו. לאפוקי ממש"כ השו"ע [בסי' רעא ס"י] דמקדש מעומד, וביאר הב"י דזהו כבוד המלך שאנו יוצאים לקראתו, ואף שכתב הכלבו דמשום שאין קידוש אלא במקום סעודה צריך לקדש בישיבה, י"ל דשפיר הוי קביעות ומקום סעודה גם כשעומד. אבל רבינו ס"ל דצריך לקדש מיושב וכדעת הרמ"א, וכמבואר בביאורו [המובא בליקוטי הגר"א], דלהוציא בברכת הנהנין צריך קביעות בישיבה, ועיי' בקובץ מפרשים מש"כ המשנ"ב דלדעת הגר"א הישיבה מעכבת, ע"ש.

דהנה לפמש"כ הגר"א דצריך לישב כדי שיהיה קביעות

מחול על הקדש וזה נגמרה מלאכת העולם]. ועיין מג"א ס"ק כ"ז [שכתב הטעם לומר יום הששי כדי למלאות ע"ז תיבות, וכתב דלפ"ז אין לומר "כי זנו צחרת ולאנו קדשת מכל העמים" דזהמטת אלו

התיבות וגם שלא לומר "כי

הוא יום", יהי ע"ז תיבות

עם "יום הששי", עכ"ד

המג"א] ונרמז"ס פרק כ"ט

מהלכות שבת הלכה ז' ליחא

להני ג' תיבות כי הוא יום,

וכן עיקר, שמייתרים הם [עפ"י הפשט, דלאו נתינת

טעם הוא הגר"ה], אבל כי זנו צחרת אין לדלג, וכ"ה

נרמז"ס [שם] ועיין רא"ש פ"ד דר"ה סי' ג' אבל לענין

מוספות כו' [דכתב הרא"ש, דכל דבר שנחקן כנגד מה,

אם צא להוסיף מוסיף, ולא עדיף חיקון זה שמפורש

בדברי המקובלים ממיקון המפורש נמשנה ונגמ'

שאפשר להוסיף ע"י, וה"ל אפשר להוסיף כי זנו צחרת

וכו' הגר"ה] כ"ט.

[ביאור הגר"א סי' רעא ס"ק כה]

ברכה אחרונה על כוס של קידוש, ורק אם יש לו כוס לברכת המזון, דהבמה"ז פוטר את היין שעליו

מברכה אחרונה, אז א"צ לברך ברכה אחרונה על כוס הקידוש.

[טז] ושו"תה כולו. הוא משום חיבוב מצוה, ועי'

בענין ד' כוסות מ"ש שם בעה"י. א.

ה. ולא זכינו לאורו לע"ע].

[ביאורים מהגר"ה]

[יז] שמשגרו לדביתהו.

הוא א'

מעשרה דברים שנאמרו

בכוס של ברכה, [בברכות

נא.], [ויש אומרים אף

משגרו במתנה לאנשי

ביתו] ולדעת הרמב"ם [הג"ל בס' קט] קאי אכסא

דקידושא כנ"ל.

[ביאורים מהגר"ה]

[יח] וא"צ ברכה אחרונה. עי' בס' ער"ב ס"י

[דברכת המזון פוטרת יין של קידוש]

ובביאור הגר"א סק"כ שכתב בשם הרא"ש דהוי

כדברים הבאים מחמת הסעודה, שהקידוש הוא

צורך הסעודה דקיי"ל אין קידוש אלא במקום

סעודה, ולאפוקי מדעת רב עמרם הביאו הטור שם

דס"ל שאם אין לו כוס לברכת המזון חייב לברך

דברכה אחרונה על כוס של קידוש, ורק אם יש לו כוס לברכת המזון, דהבמה"ז פוטר את היין שעליו

מברכה אחרונה, אז א"צ לברך ברכה אחרונה על כוס הקידוש.

מקורות וביאורים

שקורין בשבת וששה ביום הכפורים דמפרש במגילה [כג].

כנגד מה תקנום ואפ"ה תני [שם כא.] אין פוחתין מהן אבל

מוסיפין עליהן הכא נמי לא שנא. ואע"ג דהכא לא תנא

אבל מוסיפין עליהן כי התם מ"מ חזינן דאין קפידא

בתוספת. אע"פ שמפרש בגמרא כנגד מה נתקן, וה"ה נמי

הכא, עכ"ד הרא"ש. ולפ"ז מבאר רבינו דגם בקידוש, אף

לפי חשבון ע"ב תיבות, לא מגרע אם מוסיף תיבות "כי

בנו בחרת", וא"צ להשמיטם כמ"ש המג"א, אלא אומרם

כמ"ש בנוסח הרמב"ם הנ"ל. ובדמש"א כתב דגם ברש"י

ברכות מו. ובתוס' פסחים קד: איתא הנוסח "כי בנו

בחרת". ובספר הליקוטים [מע"ר החדש, לא] כתב וז"ל:

שמעתי מהחסיד, דאף שיש איזה מכוון כגון בקידוש

כידוע, אעפ"כ ההוספה אינו מגרע המכוון, וראיה לו

מהגמ' [מגילה כג.] "והני שבע כנגד מי" ואעפ"כ רשאין

להוסיף, עכ"ל. ועי' רסג ס"א שהביא הרמ"א את דברי

הרא"ש הנ"ל, לענין שמוסיפין להדליק בשבת יותר מבי

נרות, אף דהוא נגד זכור ושמור, משום דאינו מגרע במה

שמוסיף כנ"ל.